

Spis treści

Wstęp	11
Rozdział 1. Praca i kariera zawodowa kobiet	15
1.1. Założenia teoretyczne i definicje podstawowych pojęć	15
1.1.1. Koncepcje płci i jej znaczenie w badaniach społecznych	17
1.1.2. Od pracy kobiet do kariery zawodowej kobiet	26
1.2. Kobieta i kariera w perspektywie badań pedagogicznych oraz kontrowersje wokół roli zawodowej kobiet	45
Rozdział 2. Czynniki społeczne i indywidualne a rozwój kariery zawodowej kobiet	51
2.1. Doświadczenia socjalizacyjne	51
2.1.1. Rodzinna socjalizacja do ról związanych z płcią	65
2.1.2. Socjalizacja rodzajowa w przestrzeni edukacyjnej	69
2.1.3. Mass media i kulturowe wizerunki kobiecości	73
2.2. Życie prywatne kobiet kariery	76
Rozdział 3. Kariery zawodowe kobiet w wojsku – dynamika dostępu w kontekście historycznym i współczesnym	82
3.1. Wojsko i hegemoniczna męskość	82
3.2. Wojsko jako organizacja pracy (mężczyzn i kobiet)	85
3.3. Historia dostępu kobiet do służby i kariery wojskowej – prawne regulacje	100
3.4. Kryteria organizacyjne regulujące przebieg kariery wojskowej	109
3.5. Znaczenie edukacji w dostępie do kariery w Wojsku Polskim	120
Rozdział 4. Założenia metodologiczne badań własnych	133
4.1. Przedmiot badań	135
4.2. Cel badań	136
4.3. Problemy badawcze	137
4.4. Charakterystyka metody badawczej	137
4.5. Dobór rozmówczyń, sposób organizacji badań	140
Rozdział 5. Doświadczenia socjalizacyjne i edukacyjne badanych kobiet	149
5.1. Doświadczenia socjalizacyjne	149
5.1.1. Przestrzeń socjalizacji w kontekście przyszłej roli zawodowej	154
5.1.1.1. Socjalizacja w grupie rówieśniczej – płeć dzieciństwa	154

5.1.1.2. Socjalizacja na osiedlu wojskowym – normalizacja doświadczeń	157
5.1.1.3. Socjalizacja w środowisku wiejskim – konstruowanie własnej wyjątkowości	158
5.2. Doświadczenia edukacyjne	161
5.2.1. Aspiracje edukacyjne	161
5.2.2. Zainteresowania	165
5.2.3. Mobilność	168

Rozdział 6. Konstruowanie kariery w percepcji badanych – doświadczenia okresu

służby kandydackiej	171
6.1. Motywy wyboru zawodu żołnierki	171
6.1.1. Motywy instrumentalne	171
6.1.2. Motywy autoteliczne	174
6.2. Reakcje rodziny i znajomych	177
6.3. Trudności i bariery w byciu studentką uczelni wojskowej	179
6.3.1. Okres unitarny jako jedno z najtrudniejszych doświadczeń	181
6.3.2. Relacje z kobietami	185
6.3.3. Relacje z mężczyznami (studenci, kadra naukowa, dowódca)	189

Rozdział 7. Konstruowanie kariery w percepcji badanych – doświadczenia okresu

służby zawodowej	204
7.1. Adaptacja do roli zawodowej żołnierki	204
7.2. Specyfika zawodowej służby wojskowej	219
7.3. Żołnierskość w doświadczeniu badanych	223
7.3.1. Definicja żołnierza	223
7.3.2. Definicja żołnierki	227
7.3.2.1. Stosunek wobec ciała i seksualności	238
7.3.2.2. Stosunek wobec służby i roli zawodowej	245
7.3.2.3. Stosunek wobec innych żołnierek	247

Rozdział 8. Znaczenia nadawane pojęciu kariery

8.1. Definicja wojskowej kariery zawodowej w rozumieniu badanych	253
8.1.1. Poczucie kariery wsparte nagrodą zewnętrzną (awansem) – ujęcie mieszane	253
8.1.1.1. Kariera jako wewnętrzne spełnienie	254
8.1.1.2. Kariera jako rozwój kompetencji	255
8.1.1.3. Kariera jako równoważenie ról rodzinnych i zawodowych	256
8.1.1.4. Kariera jako wyjście poza schemat „karierowicza”	256
8.1.2. Klasyczne ujęcie kariery	257
8.1.2.1. Kariera jako awans na wyższy stopień	257
8.1.2.2. Kariera jako mobilność „na ścieżce dowódczej”	258
8.1.2.3. Kariera jako splot okoliczności związanych z awansem	259
8.2. Kariera własna w percepcji badanych	262
8.2.1. „Zwrot ku karierze”	262
8.2.1.1. Narracja typu: „Nadal robię karierę”	263
8.2.1.2. Narracja typu: „Myślę, że zrobiłam karierę”	263
8.2.1.3. Narracja typu: „Zaczynam robić karierę”	264

8.2.1.4. Narracja typu: „Jeszcze nie robię kariery”	265
8.2.2. „Odwrot od kariery”	266
8.2.2.1. Narracja typu: „Chcę robić to, co lubię. Nie jestem zainteresowana karierą”	266
8.2.2.2. Narracja typu: „W tej jednostce nie zrobię kariery”	267
8.2.2.3. Narracja typu: „Nie spełniam standardów związanych z karierą”	267
Rozdział 9. Doświadczenie kariery w odniesieniu do znaczeń nadawanych własnej płci	269
9.1. Kariera zawodowa a płeć	269
9.1.1. Stereotyp w obszarze predyspozycji (szklane ściany) – kariera kobiet vs ścieżka dowódcza	270
9.1.2. Stereotyp w obszarze kompetencji (szklany sufit) – kariera kobiet vs wiedza i umiejętności	274
9.1.3. Autostereotyp protekcji – kobieca seksualność vs rozwój kariery	275
9.1.4. Obniżenie aspiracji – kariera kobiet vs macierzyństwo	277
9.2. Aspiracje zawodowe żołnierek	279
Rozdział 10. Czynniki społeczne i kulturowe oraz psychologiczne w procesie konstruowania kariery	284
10.1. Czynniki utrudniające rozwój kariery	285
10.1.1. Bezpośrednie bariery doświadczane w procesie konstruowania kariery	286
10.1.1.1. Szklany sufit i szklane ściany	286
10.1.1.2. Macierzyństwo jako obszar dyskryminacji i wykluczenia w dostępie do kariery	290
10.1.1.3. Macierzyństwo jako czynnik utrudniający rozwój kariery	290
10.1.1.4. Rodzina vs wymóg mobilności jako czynnik utrudniający rozwój kariery	297
10.1.2. Pośrednie bariery doświadczane w procesie konstruowania kariery	299
10.1.2.1. Klimat pracy w świetle stereotypów płci	299
10.2. Czynniki wspomagające rozwój kariery	302
10.2.1. Wewnętrzne uwarunkowania kariery	302
10.2.2. Uwarunkowania kariery – ujęcie mieszane	306
10.2.3. Zewnętrzne uwarunkowania kariery	308
10.2.4. Związek uczuciowy jako pośrednia forma wpływu wspomagającego proces konstruowania kariery	309
Podsumowanie badań własnych	315
Zakończenie	323
Bibliografia	327
Spis wykresów	346
Summary. Women’s Experience of their Military Careers. A Socio-pedagogical Study	347